

El pessebre, una tradició que no decau

per Joan Farell i Domingo - President Agrupació Pessebristes de Sabadell

A Sabadell, l'art de fer pessebres ens ve de lluny. Cal creure que van ser els frares caputxins els qui, en el segle XVIII, van propagar-lo i popularitzar-lo en les llars sabadellenques, doncs és sabut que aquells, els caputxins, bastien cada any per Nadal un monumental pessebre, amb boniques figures de terra cuita, obrades pel gran imatger barceloní Ramon Amadeu (1748-1821).

Boixos de Ricard Marlet

En coneixem el fet per un parell de figures d'aquell pessebre que avui encara es conserven, d'entre moltes que guardien el pessebre dels seràfics seguidors de l'Ordre de Sant Francesc d'Assís. L'any 1835 el convent va esser incendiat per la patuleia, però algú va retirar abans les figures del pessebre. L'any 1856 quan va reconstruir-se a l'"Hort dels Caputxins" el vell edifici incendiat, i va destinar-se a Hospital i Casa de Beneficència, les figures van ser-hi retornades i emprades per les Germanes Carmelites per a fer el seu pessebre fins l'any 1905 en que van ser substituïdes per les Germanes Paules.

Amb tot aquest trasbals moltes figures es van perdre o destruir. Una cinquantena d'anys enrera alguna provecta religiosa paüla recordava que en el pessebre que cada any feia la comunitat, bona part de les figures eren provinents del convent dels caputxins, i que algunes que varen salvar-se, anys després, el capellà de la casa, Mossén Joan Costa seguia col·locant en el pessebre. Actualment d'aquell gran conjunt de figures de Ramon Andreu -de valor avui incalculable- sols en resten un parell, que amb prou esforç van poder salvar-se.

Sembla, doncs, que amb certesa podem creure que van ser els pares caputxins els propagadors de l'art pessebrista a la nostra, llavors, vila. Qui vulgui co-

nèixer més detalls relatius a la història del pessebre a casa nostra, pot consultar el llibre, avui exhaurit, "El pessebrisme a Sabadell", escrit l'any 1958 pel gran mestre Lluís Mas i Gomis. (1890-1971).

Des que en Lluís Mas va escriure aquell llibret fins avui, encara que la tradició pessebrista no ha minvat, es pot comprovar com han variat les diverses maneres de manifestar-lo o d'ensenyar-lo. Actualment en moltes cases o pisos és difícil concedir un espai prou gran per tal que la xicalla hi basteixi el seu pessebre, el que fa pensar als components de la família que, com que el pessebre es petit, no pot ésser bonic. D'altra banda molts pessebristes casolans no s'inscriuen al concurs anyal perquè en la seva construcció hi ha intervingut més el pare o la mare que no pas la fillada. Llavors una mena de vergonya fa que el pessebre es quedi isolat a l'intimitat de la vida familiar, doncs podria donar-se el cas que el jurat del concurs o bé algun visitant en descobris la trampa. D'aquesta manera se'ns ha anat fent cada vegada més difícil saber les cases on basteixen pessebre i on podem demanar que ens obrin la porta amb aquelles expressions antany tan familiars de: "Es aquí que fan pessebre?", o amb aquella altra: "Ave Maria, que ens deixaran veure el pessebre?".

Tan sols una trentena d'anys enrera, moltes entitats culturals i benèfiques de la nostra ciutat feien els seus pessebres més o menys monumentals, pessebres que eren esperats i visitats amb goig per un públic ben nombrós. Recordem el gran pessebre de la "Casa de Caritat", el de les "Germanetes dels Avis", el de les "Tereses", el de la "Guarderia de Santa Teresita", el dels "Maristes", el de l'Acadèmia Catòlica, el dels tres centres excursionistes, etc. La visita a aquests i a altres pessebres tenia tota la consideració d'esdeveniment ciutadà. A les tardes de les festes nadalenes era costum arrelada anar tota la família a veure pessebres, seguint un recorregut que d'una tongada els permetia contemplar-ne varis. Aquesta passejada cap el tard de les fredoses tardes nadalenes, bo i estirant els membres entumits pel repòs, propiciava una digestió suau de les bones menjets pròpies de la diada.

Actualment aquesta passejada ens seria difícil de fer; els pessebres casolans, que són molts, semblen en bona part inexistent, i els que es basteixen en locals públics, afiguren tenir una dedicació única; la gent de la casa o socis de l'entiat. La manca de pessebres públics que bastien diverses entitats locals l'ha vinguda a substituir la gran mostra de diorames que, cada any, l'Agrupació de

Pessebristes fa al local de l'Acadèmia Catòlica i els que encara segueixen fent-se a la residència de "Les Germanetes". Actualment tot el que de bo i millor es fa en pessebres a la nostra ciutat pot contemplar-se en aquestes dues entitats, que, davant per davant l'una de l'altra, han fet possible que anar a veure pessebres sigui encara una manifestació ciutadana amarada d'un ple sentit tradicional i religiós alhora.

Un fet recent demostra com des de fora és considerat i estimat el pessebrisme sabadellenc. Fa pocs mesos va constituir-se la Federació Catalana de Pessebristes, i en la reunió general de constitució, que va tenir lloc a Girona, es va acordar per gran majoria, que l'Agrupació sabadellenca n'ostentés la presidència i la seu social. Aquest fet reconeix a bastament que la nostra ciutat és una de les localitats catalanes on l'activitat pessebrista es més reexida qualitativament i quantitativa.

Siguem, doncs, fidels a aquesta nostra tradició. Estimem el pessebre, que és un art humil i excels a l'ensem, i gosem més pel que ens ensenya que no pas pel que ens mostra. Deixem-nos arrabassar per la Llum de l'obra creada, i deixem que la claror del Coval de la Nativitat ens faci contemplar el pessebre amb la pura avidesa dels ulls de l'infant. ●